

**De situatie van kinderen en
jongeren op Aruba:
hoofdbevindingen en aanbevelingen**

© United Nations Children's Fund (UNICEF), 2013
Foto's omslag © UNICEF/UNI119953/LeMoyne

Disclaimer:

De meningen in deze publicatie zijn de standpunten van de auteurs en geven niet noodzakelijkerwijs het beleid of de standpunten van UNICEF weer.

De termen en aanduidingen in deze publicatie en de presentatie van het materiaal betekenen niet van de kant van het United Nations Children's Fund (UNICEF) een oordeel of advies over de juridische status van een land of gebied, of van haar autoriteiten of de afbakening van haar grenzen.

Nederlandse eindredactie: Mark Wijne, UNICEF Nederland en Colette Mulder, tekstensie.nl

Vormgeving: Shiloh Productions

Inleiding

Foto: UNICEF/NYHQ20111854/LeMoyne

In 2011-2012 heeft de non-gouvernementele organisatie OSE (Observatorio Social del Ecuador) een situatieanalyse uitgevoerd van kinderen en jongeren op Aruba. Dit ter evaluatie van de vooruitgang en van de uitdagingen rond de toepassing van de rechten van deze groepen. Een ander belangrijk doel was om met aanbevelingen te komen voor sociale initiatieven en middellange en langetermijnbeleidsmaatregelen ter verbetering van hun levensomstandigheden en kansen. Deze analyse werd uitgevoerd in opdracht van de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties UNICEF.

Er werd gekozen voor een benadering vanuit een mensenrechtenperspectief en een participatieve aanpak. De analyse was gericht op de sociaaleconomische en politieke processen die van invloed zijn op de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen. De informatie werd onder andere verkregen via interviews met 50 belangrijke vertegenwoordigers van overheid, de samenleving, de academische wereld en internationale organisaties. Daarnaast werden gegevens van de volkstelling van 2001 en 2010 opnieuw bekeken en kwamen er aanvullende gegevens uit andere bronnen. De analyse werd echter beperkt doordat er slechts weinig statische gegevens over kinderen en jongeren beschikbaar zijn.

Onderstaand zijn de belangrijkste algemene bevindingen voor Aruba vermeld. Daarna volgen hoofdbevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het recht op gezondheid, onderwijs, bescherming en participatie van kinderen, jongeren en vrouwen, met een conclusie als afsluiting. Een uitgebreide weergave van de onderzoeksresultaten voorzien van afbeeldingen, tabellen en kaders is terug te vinden in het volledige rapport.

Belangrijkste algemene bevindingen

Rechtssysteem

Aruba is sinds 1986 een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, maar vier eeuwen van kolonisatie hebben hun sporen achtergelaten. Overblijfselen van de historische relatie met Nederland zijn onder andere de algemene politieke structuur van een welzijnsstaat. De nationale veiligheid en de internationale relaties van het eiland zijn verantwoordelijkheden van het koninkrijk. Het rechtssysteem is gebaseerd op het Nederlands systeem en het wettelijk kader heeft een sterke mensenrechtenbenadering, met name met betrekking tot kinderen, jongeren en vrouwen. Als onderdeel van het koninkrijk is Aruba bovendien gehouden aan een aantal internationale verdragen. Dit zijn onder meer het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW). Het eiland rapporteert hierover aan VN-mensenrechtencomités zoals aan het VN-Kinderrechtencomité.

Nationale identiteit en bevolkingssamenstelling

De ontwikkeling van het eiland is sterk beïnvloed door een lange geschiedenis van immigratie en emigratie. De meest recentelijke immigranten kwamen naar het eiland op zoek naar werk in de bouw en de toeristische sector, de belangrijkste motor achter de economische groei. De volks- en woningtelling uit 2010 gaf aan dat 34 procent van de bevolking buiten Aruba was geboren, zodat we hier met recht kunnen spreken van een multiculturele en meertalige samenleving. Van de 107.557 inwoners is 25 procent onder de 18 en 53 procent vrouw.

Levensstandaard en scholing

Aruba heeft hoge prestatie-indicatoren en de levensstandaard is over het algemeen goed te noemen. 100 procent van de bevolking, inclusief de geregistreeerde immigranten, heeft toegang tot de sociale voorzieningen en een ziektekostenverzekering. Basisonderwijs en secundair onderwijs zijn gratis en 97 procent van de bevolking van 15 jaar en ouder kan lezen en schrijven. Er is een pensioenregeling die een minimuminkomen voor ouderen waarborgt. Deze vooruitgang is grotendeels te danken aan de manier waarop de staat de nationale begroting verdeelt, met prioriteit voor sociale investeringen. Van 1999 tot 2009 waren de uitgaven aan de gezondheidssector goed voor 8 procent van het totale bruto binnenlands product. 6,7 procent ging naar onderwijs en de sociale voorzieningen ontvingen 7,4 procent.

Overheidsbeleid

Het ministerie van Economische Zaken, Sociale Zaken en Cultuur legde voor de periode 2009-2013 een aantal prioriteiten vast. Dit zijn de ontwikkeling van kinderen en jongeren, de ontwikkeling van vrouwen, het welzijn van de economisch achtergestelden in de maatschappij, speciale behoeften, de ouderenzorg, en de productie en analyse van gegevens en cijfers met betrekking tot sociale zaken op Aruba. Een van de belangrijkste acties was de introductie van een uitkering ter ondersteuning van alleenstaande moeders. De regering heeft tevens een comité opgericht tegen kindermisbruik en de eerste nationale conferentie georganiseerd over dit onderwerp.

Foto: © UNICEF/UNI119848/LeMoyne

Het recht op gezondheid

Behaalde resultaten

Het gezondheidssysteem is over het algemeen goed georganiseerd, met voldoende aandacht voor kinderen en jongeren. Het ministerie van Volksgezondheid en Sport levert diensten van goede kwaliteit en zorgt voor de beschikbaarheid van adequate gezondheidsgegevens. Er is een systeem dat toezicht houdt op de gezondheid van kinderen op de kleuter- en basisschool, onder meer voor onderzoek naar de omvang van het probleem van obesitas. Bovendien heeft het ministerie psychosociale zorgdiensten in het leven geroepen om de sociaal-emotionele ontwikkeling van alle schoolkinderen te bevorderen.

De zuigelingensterfte (jonger dan 1 jaar) werd tussen 2000 en 2006 teruggedrongen met 75 procent van 6,2 naar 1,6 per 1000 levendgeborenen. Ook het kindersterftecijfer (jonger dan 5 jaar) blijft dalen. 99,2 procent van de zwangere vrouwen krijgt prenatale zorg en 95,8 procent kan kiezen voor een ziekenhuisbevalling. Alle kinderen, inclusief die van immigranten, hebben toegang tot een ziektekostenverzekering en 9 van de 10 kinderen tussen 12 en 23 maanden worden ingeënt. Er is universeel toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen.

Aruba telt slechts 435 gevallen van hiv en aids, waaronder heel weinig kinderen. De overdracht van moeder op kind is erg laag (slechts 2 procent) en deze kinderen worden onmiddellijk na de geboorte behandeld.

Openstaande uitdagingen

Obesitas is het grootste probleem voor de volksgezondheid van kinderen en jongeren. 35 procent kampt met overgewicht, hetgeen leidt tot andere ziekten, zoals diabetes en hoge bloeddruk. De beperkte lokale productie van fruit en groenten en de hoge importkosten werken de consumptie van goedkopere calorierijke voedingsmiddelen in de hand. Daarnaast bewegen kinderen in de leeftijdsgroep van 6 tot 11 jaar te weinig en is er een laag percentage zuigelingen dat alleen borstvoeding ontvangt.

Tienerzwangerschap is een fenomeen dat continue aandacht vereist. 1 op de 10 moeders is jonger dan 18 jaar. Dit beperkt hen bij het bereiken van eigen doelen in het leven en verhoogt het risico op blijvende armoede. Onderwerpen als seks en anticonceptie zijn vaak taboe in de huiselijke kring, zodat er van enige communicatie over dit onderwerp tussen ouders en kind nauwelijks sprake is. Seksuele voorlichtingsprogramma's op school zijn beperkt.

Het recht op onderwijs

Behaalde resultaten

In 2011 nam het parlement een leerplichtwet aan. De school is gratis, met uitzondering van een minimale jaarlijkse bijdrage plus de kosten voor materialen en uniformen. Er was al sprake van algemene toegang tot basisonderwijs, vooruitgang bij het uitbannen van genderverschillen en meer vrouwen dan mannen in het voortgezet onderwijs en de universiteit. De overheid is ook bezig met de ontwikkeling van een nieuw onderwijsprogramma dat het Papiamentu als onderwijstaal introduceert (zie uitdagingen beneden).

Het ministerie van Onderwijs werkt sinds 2007 met een nationaal onderwijsplan ter verbetering van het onderwijsniveau. Er bestaat al een duidelijk systeem voor kwaliteitstoezicht voor scholen via zowel interne mechanismen als externe beoordelingen door de schoolinspectie. Overige recente overheidsmaatregelen zijn het PRISMA-project (ondersteuning aan niet-Nederlandssprekende leerlingen bij het leren van de taal), het Traimerdia-project (naschoolse opvang voor kinderen op de kleuterschool en de basisschool) en de voorziening van enkele naschoolse programma's voor jongeren.

Openstaande uitdagingen

Een van de grootste problemen in het onderwijs is dat er wordt vastgehouden aan een Nederlands onderwijsmodel dat niet aan de lokale behoeften is aangepast. Slechts 6 procent van de bevolking spreekt van huis uit Nederlands, terwijl 68 procent het Papiamentu als moedertaal heeft, 14 procent het Spaans en 7 procent het Engels. Dit is een van de oorzaken van het hoge percentage jongeren dat zijn school niet afmaakt, met name jongens. Er is ook sprake van een groot aantal zittenblijvers, waardoor kinderen niet in de klas zitten die met hun leeftijd correspondeert. Er is geen mechanisme om drop-outs of leerlingen die van school zijn gestuurd weer in het systeem te integreren. Hierdoor worden zij NEET's ('Not in Education, Employment or Training'- geen scholing, geen werk, geen stage), wat het risico vergroot dat zij zich aansluiten bij straatbendes of criminele netwerken.

Een ander probleem is het ontbreken van communicatiekanalen tussen ouders en de school. Dit wordt verergerd door het feit dat ouders alle verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun kinderen overlaten aan de leraren. Daar komt nog bij dat er weinig alternatieven zijn voor een goede naschoolse opvang van kinderen en jongeren. De kwaliteit van de dagopvangcentra is vaak erg slecht, wat kan leiden tot verwaarlozing en soms zelfs mishandeling. De mogelijkheden van speciaal onderwijs zijn beperkt vanwege een gebrek aan leraren en scholen en beperkt beschikbare financiële middelen.

Er is weinig diversiteit in de aangeboden studies op universitair niveau, waardoor de carrièremogelijkheden beperkt zijn. Een aanzienlijk aantal studenten zet hun studie voort in het buitenland, voornamelijk in Nederland. Een sociaal beleid om hun terugkeer na afronding te bevorderen ontbreekt

Het recht op bescherming

Behaalde resultaten

Bureau Sostenevi vormt de kern van een beschermingssysteem voor kinderen en jongeren. De voornaamste taak is het doorverwijzen van kindslachtoffers van verwaarlozing en mishandeling van en/of geweld naar andere overheidsinstellingen die de gevallen adequaat kunnen opvolgen. Ongeveer 50 maatschappelijke organisaties zetten zich actief in voor kinderen en jongeren met problemen. Onder meer de Kindertelefoon, die kinderen en jongeren via een gratis telefoonnummer en chat ondersteuning en toegang biedt tot hulpdiensten.

In het nieuwe Wetboek van Strafrecht dat in 2012 werd aangenomen, werd een systeem voor het jeugdstrafrecht geïntroduceerd. Dit voorziet de rechtbank van een breder spectrum aan sancties, waaronder plaatsing in een jeugdgevangenis en een verplichte opleiding. De toepassing ervan vereist echter een rechter die gespecialiseerd is in jeugdzaken en het scheiden van veroordeelde kinderen en volwassenen. Daarnaast is een kinderrechtentraining noodzakelijk voor iedereen die omgaat met jeugdige delinquenten, net als intensivering van maatregelen om te voorkomen dat kinderen met justitie in aanraking komen

Openstaande uitdagingen

Hoewel de oprichting van Bureau Sostenemi een cruciale eerste stap was, is er nog steeds geen uitgebreid systeem voor de zorg en bescherming van kinderen en jongeren. Bovendien werken de diverse maatschappelijke organisaties die geweld binnen het gezin willen terugdringen onafhankelijk van elkaar en hebben ze geen gemeenschappelijke agenda.

Huiselijk geweld treft kinderen, jongeren en vrouwen. Volgens verslagen van de Kindertelefoon was 1 op de 10 oproepen van kinderen in de laatste 3 jaar geweldgerelateerd. Ouders hebben vaak geen overwicht en compenseren dit met geweld als een vorm van discipline. Vanwege de lange werkdagen van de ouders groeien steeds meer kinderen en jongeren alleen op, vaak onder slechte omstandigheden. De gevallen die Bureau Sostenemi tussen 2007 en 2010 onder ogen kreeg, betroffen fysieke, geestelijke en emotionele verwaarlozing, evenals seksueel misbruik en huiselijk geweld. Hoewel seksueel misbruik strafbaar is bij wet (maar moeilijk valt te bewijzen), lopen de strafmaten uiteen en wordt de maximale straf van 8 jaar niet toegepast.

Er zijn geen rapportages van kindersekstoerisme, maar er is wel sprake van het fenomeen 'sugar daddies', oudere mannen die een relatie aangaan met een veel jonger meisje, dat in ruil materiële vergoeding verwacht

Het recht op participatie

Behaalde resultaten

Onder de maatschappelijke organisaties gericht op vrouwen en kinderen werken er negen met en voor jongeren om jeugdparticipatie te bevorderen en kinderrechten te verwezenlijken. Hierbij is het belangrijk om het Jeugdparlement te vermelden. Dit zorgt ervoor dat de stem van de jongeren wordt gehoord, op waarde wordt geschat en dat er rekening mee wordt gehouden bij beleidsbeslissingen die invloed hebben op hun leven.

Openstaande uitdagingen

In het algemeen bevindt de deelname van jongeren aan de maatschappelijke discussie zich nog in een beginfase met een gebrek aan ruimten waar jongeren kunnen worden gehoord. Bovendien hebben vrouwen nog steeds geen gelijke rechten en mogelijkheden. In 10 jaar tijd zijn er slechts twee zetels in het parlement bijgekomen voor vrouwen (van 19 mannen en 2 vrouwen naar 17 mannen en 4 vrouwen). Dit versterkt het idee van een publieke ruimte als voornamelijk mannelijke aangelegenheid. Vrouwen hebben nog steeds geen toegang tot bepaalde arbeidsniches en verdienen 10 procent minder dan mannen.

Hoewel 1 op de 10 kinderen en jongeren buiten Aruba is geboren, zijn migrantenkinderen onzichtbaar. Immigranten staan vaak buiten de maatschappij

Aanbevelingen

Algemeen

- Implementeer de internationale overeenkomsten waaraan het eiland gebonden is. Dit door meer kennis te vergaren over de vereiste acties en maatregelen te treffen om de geïdentificeerde juridische beperkingen aan te pakken. Zorg ook voor het opstellen en uitvoeren van samenhangend beleid om naleving te waarborgen.
- Ontwikkel een consistent overheidsbeleid dat beantwoordt aan de behoeften van kinderen en jongeren. Betrek in dit beleid de volgende drie hoofdelementen: een efficiënt geïntegreerd zorg- en beschermingssysteem, een specifieke wet die één overheidsinstantie aanwijst die het regeringsbeleid voor jeugd formuleert en een andere instelling die hierbij ondersteuning biedt, en een jeugdstrafrechtstelsel.
- Creëer een dialoog tussen de staat, maatschappelijke organisaties, de private sector en de vakbonden om de bestaande institutionele verzuiling te keren, en samen te werken aan een echte oplossing voor de sociale problematiek.
- Blijf kennis vergaren over de situatie van kinderen, jongeren en vrouwen op het eiland. Dit is mogelijk via voortdurende monitoring door het ministerie van Economische, Sociale en Culturele Zaken in samenwerking met de universiteit van Aruba.
- Bevorder de regionale integratie met landen in het Caribisch gebied en op het Amerikaanse continent. Het doel hiervan is een ander model voor de economische ontwikkeling te creëren en een onafhankelijke staat op te bouwen.

Gezondheid

- Zet een programma op met integrale indicatoren en doelstellingen ter preventie en beheersing van overgewicht en obesitas onder kinderen (waarbij alle relevante ministeries zijn betrokken).
- Creëer een landelijke campagne om borstvoeding te stimuleren.
- Blijf programma's voor seksuele voorlichting uitvoeren om tienerzwangerschappen te voorkomen

Onderwijs

- Pas het huidige Nederlands georiënteerde onderwijsmodel aan en ontwikkel een nieuw onderwijsprogramma dat voldoet aan de behoeften van een cultureel diverse samenleving.
- Verbeter de controlesystemen voor de onderwijskwaliteit.
- Pak het probleem aan van kinderen die op school niet mee kunnen komen en versterk het behoud van kinderen en jongeren in het onderwijssysteem.

- Leid leraren op en ontwikkel onderwijsstrategieën voor de integratie van kinderen met speciale behoeften in reguliere scholen.
- Voorzie in extra mogelijkheden voor naschoolse activiteiten, zowel op het gebied van educatie als vrijetijdsbesteding, voor kinderen en jongeren.
- Bied tweedekansonderwijsprogramma's aan voor kinderen en jongeren die hun school voortijdig hebben verlaten of ervan zijn weggestuurd.
- Garandeer dat het controlesysteem voor de kwaliteit van de dagopvang wordt toepast om geconstateerde gebreken te corrigeren

Bescherming

- Promoot en versterk de rol van Bureau Sostenemi bij de uitvoering van de kinderbescherming.
- Ontwikkel en verbeter het systeem van jeugdstrafrecht door de aanstelling van gespecialiseerde rechters en het gebruik van geschikte mechanismen voor de omgang met jeugdige delinquenten in overeenstemming met het IVRK.
- Neem maatregelen om te voorkomen dat kinderen betrokken raken bij illegale activiteiten.
- Maak het probleem van geweld zichtbaar (met coördinatie tussen maatschappelijke organisaties, de overheid en de media) om te voorkomen dat geweld normaal wordt gevonden.
- Introduceer programma's voor psychologische steun aan kinderen, jongeren en vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van geweld.
- Ontwikkel een gezamenlijk sociaal en economisch beleid gericht op deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt en dat moeders ondersteunt bij de opvang van hun kinderen, met name in de eerste jaren. Dit beleid dient ook de vaders te betrekken bij de opvoeding van hun kinderen.

Participatie

- Creëer mechanismen ter vergroting van de jongerenparticipatie in het onderwijs – bijvoorbeeld door het oprichten van leerlingenvraden – en in de publieke ruimte.
- Ontwikkel een genderbeleid om de ongelijkheid tussen man en vrouw op het gebied van werk en politieke participatie om te buigen.
- Creëer mechanismen die de situatie van de buiten Aruba geboren inwoners, waaronder niet-geregistreerde vrouwen en kinderen, zichtbaar maken door kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Conclusie

Foto: © UNICEF/UNI119842/LeMoyne

Aruba beschikt over een groot potentieel dankzij een algemene toegang tot onderwijs en gezondheid. Het is bovendien een multicultureel en divers land met een wettelijk kader dat volledige naleving van kinder- en vrouwenrechten mogelijk maakt. Aruba heeft al aanzienlijke vooruitgang geboekt in het voldoen aan de rechten conform het IVRK en het CEDAW. Het land staat nu voor belangrijke politieke en sociale beslissingen om de gevonden uitdagingen aan te pakken voor zijn bevolking voor nu en voor de toekomst. Alleen door collectieve inspanning kan een blijvende en volledige naleving van de rechten van kinderen, jongeren en vrouwen worden gewaarborgd.

Foto: © UNICEF/UNI119843/LeMoyne